

BUTLLETÍ

**de l'Associació d'Alumnes
Obrers de l'Escola Industrial
de Vilanova i Geltrú**

Publicació mensual

**Portaveu de
l'Associació**

PERFECCIÓ ♦ RAPIDESA ♦ PREUS REDUITS

IMPREMTA ECONÒMICA

COL·LEGI, 8 I 10 : VILANOVA I GELTRÚ

ENQUADERNACIONS DE TOTES CLASSES
MAQUINARIA I TIPUS MODERNS

Confiteria i Pastisseria de

Joaquim Serras

Casa acreditada en tota mena de
Dolços i Pastes. - Vins generosos. -
Xampany de les millors marques.

ESPECIALITAT EN ELS
ENCÀRRECS

Servei a domicili.

Rambla Principal, 91 : Tel. 1610
VILANOVA I GELTRÚ

SERENA

DENTISTA

Ex-Interno de la Escuela Odontológica de Madrid
y Facultad de Medicina de Barcelona.

NOTA DE PRECIOS

Extracciones sin dolor.	4 Pesetas
Empastes y tratamiento	10 »
Obturaciones de platino	20 »
Dentaduras completas de cauchú .	200 »
Dentaduras parciales, la pieza . .	15 »
Coronas de oro de 22K.	30 »
Puentes, la pieza	30 »

Consulta : Domingos y días festivos, de 9 a 1 y de 3 a 7.

San Gervasio, 68, pral.

Villanueva y Geltrú

Butlletí de l'Associació d'Alumnes Obrers de l'Escola Industrial de Vilanova i Geltrú

Portaveu de l'Associació ♦ ♦ ♦ Publicació mensual

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ PER

ALS NO SOCIS :

Semestre . . . 1'75 Ptes.

Any 3'50 >

Número solt. 0'30 >

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ :

Ateneu de Vilanova

i Geltrú, carrer de

Sant Pere, núm. 40

Del contingut dels treballs
que es presentin per a la seva
publicació, en seran respon-
sables els seus autors.

FRANCESC DE SALES VIDAL

EN EL CINQUANTENARI DE LA SEVA MORT

Al carrer Major de Vilanova, a la casa núm. 36, existeix una làpida amb la següent inscripció : «En aquesta sa casa pairal, visqué i morí el poeta Francisco de Sales Vidal i Torrents, cofundador del Teatre Català : 1819—1878».

Si no fossin tan repetides aquelles paraules que diuen : «Poble que honora als seus fills il·lustres també s'honora a si mateix», també les hauríem transcrites com si haguessin estat nostres.

Vilanova va saber honorar al seu il·lustre fill Francesc de Sales Vidal, col·locant a la façana de la casa pairal d'aquell patrici, la làpida de la qual hem fet menció.

Nosaltres, els qui tenim per ensenya aquest BUTLLETÍ que, en representació de l'Associació d'Alumnes Obrers de l'Escola Industrial, manté a l'aire un lema universal, amb motiu del cinquantenari de la mort d'aquell preclar vilanoví, ocorreguda en 29 de juliol de 1878, volem honorar-lo dedicant, a la seva bona memòria, un lloc preferent en aquestes modestes pàgines.

Potser no encertarem a expressar com cal, les qualitats que adornaren la seva noble figura; però els sentiments que ens dominen de pur vilanovisme i de fervorosa admiració envers aquells compatricis, que, com en Paco Vidal, han contribuït a aureolar de glòria el nom de Vilanova; la sinceritat mateixa amb que vestim els nostres comentaris, han de fer-nos perdonar d'aquells que el conegueren i el tractaren i han de fer-nos dispensar dels nostres consocis i lectors, amb els qui, fa uns cinc anys, estem en constant contacte des de les planes d'aquesta publicació.

La figura moral, literària i política de Paco Vidal, ofereix qualitats rellevants.

No hem de referir cap anècdota per a palesar els dots morals del nostre malaguanyat patrici; sí direm i repetirem, apoiant-nos en el testimoni d'autoritzaades persones que el tractaren íntimament i en documents de l'època en que visqué, que Don Francesc de Sales Vidal fou home de bells sentiments, exterioritzats tantes vegades com l'ocasió es mostrava. De caràcter expansiu, en les seves relacions la bondat i la senzillesa de cor eren els atributs que prompte s'oferien a qui el tractava. Degut a això, amb tot i saber manejar el cisell de la més fina ironia, la seva crítica més feia l'efecte de consell que no pas feria a qui anava dirigida.

Potser era fruit d'aquella època romàntica, car els seus escrits i les seves obres dramàtiques retraten els trets morals del poeta vilanoví.

Com a literat alcança renom ben merescut el nostre insigne compatrici. Fou co-fundador del Teatre Català i la part activa que prengué en el renaixement de la nostra escena i en el de la nostra literatura, ja seria prou per a donar-li la glòria merescuda i el lloc d'honor que li pertoca entre els precursors del ressorgiment i estat actual de la nostra llengua.

De la seva vàlua com autor dramàtic en són una prova les nombroses obres que escrigué, totes estrenades amb èxit. D'algunes volgué donar a Vilanova les primícies de l'estrena.

La primera obra dramàtica fou *Un engany a mitges*, de costums vilanovines. En 1860 estrenà a Vilanova, *Una noia com un sol*, la qual, en 1861, s'estrenà en el Teatre del Circo, de Barcelona. Aquesta darrera producció està plena de color local, de vida vilanovina.

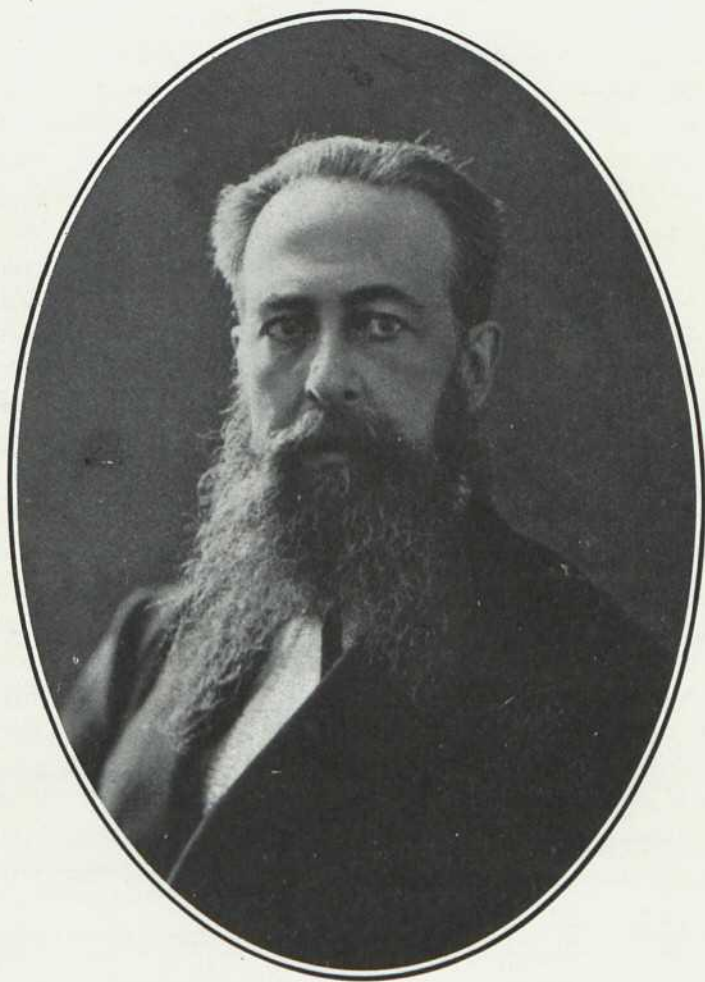
Aportà al teatre líric algunes sarsueles amb música d'un altre vilanoví il·lustre, el malaguanyat mestre don Anton Urgellés. Esmentarem *Entre Campmany i Figueras* i *L'Andreu de Muntanyans*, que feren les delícies dels nostres avis i dels nostres pares.

El teatre castellà també li deu algunes produccions de mèrit ben notable.

De les nombroses obres teatrals de que és autor, al peu d'aquest article en donem una detallada relació que ens ha estat facilitada amablement pel nostre bon amic i il·lustrat col·laborador don Gustau Galcerán, a qui agraïm la seva finesa.

Les obres que escrigué i les dels demés autors de l'època de l'escriptor vilanoví, foren les que començaren a consagrar la fama d'artistes eminents com Gervasi Roca, Fermina Vilches, Caterina Mirambell, la Paca Soler, Ferrán Puiggriguier, Iscle Soler, Lleó Fontova, Andreu Cazorro, Miguel Llimona i altres actrius i actors que han sobresortit en el conreu de l'art teatral.

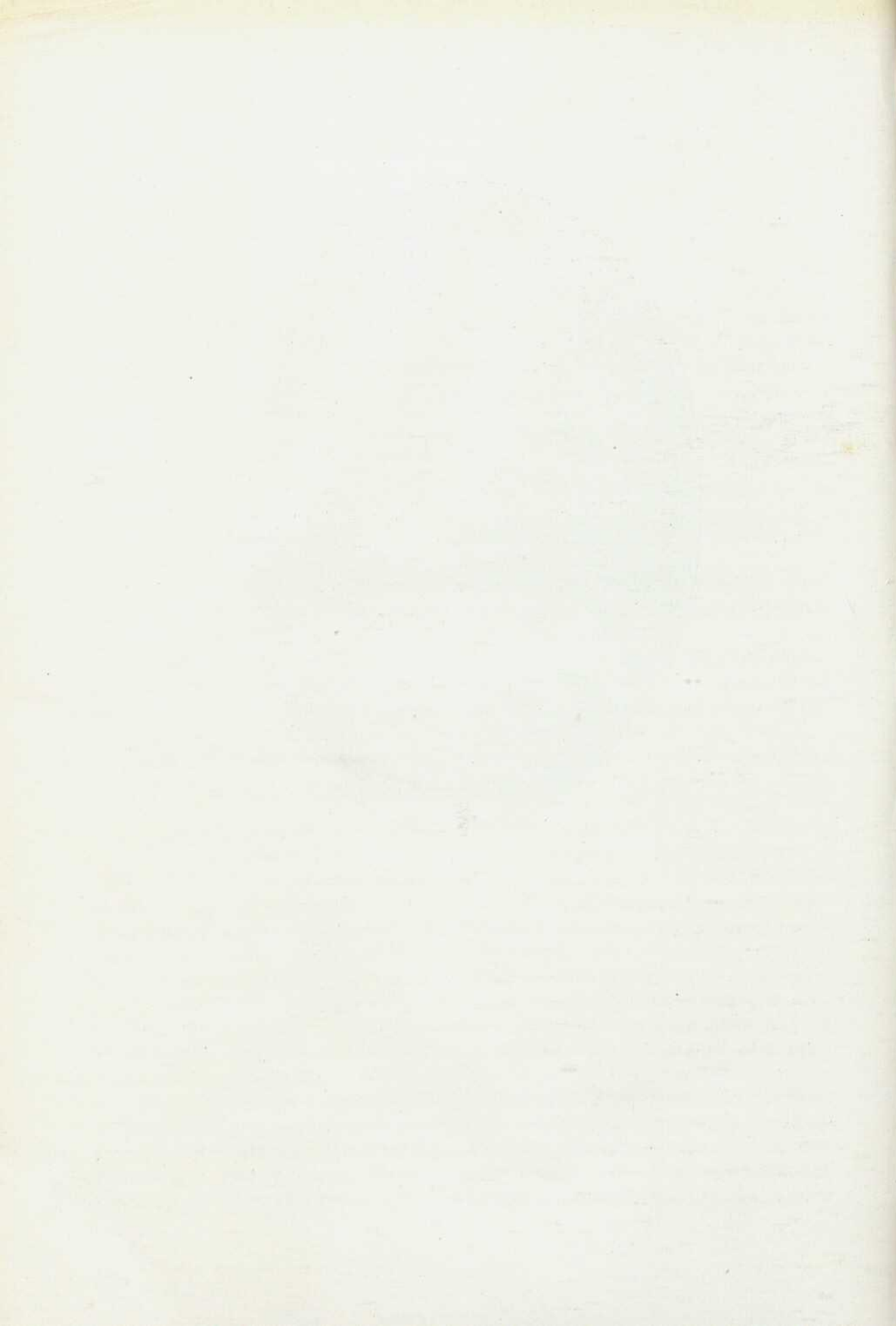
La seva tasca com a poeta fou molt fecunda, tant en el gènere festiu com en el sentimental, car la seva facilitat de versificació era extraordinària. Les nostres festes de Carnestoltes que en l'època del nostre biografiat era quan es celebraven amb més esplendor, donaren a Paco Vidal gran popularitat, car havia estat molts anys l'encarregat d'escriure el parlament amb que el Rei de la

FRANCESC DE SALES VIDAL

POETA I DRAMATURG
CO-FUNDADOR DEL TEATRE CATALÀ

1819 - 1878

broma anuncia l'arribada de les festes i en el que es fa una ressenya humorística dels fets ocorreguts durant l'any.

Home de vasta cultura i erudició, posseïa una importantíssima biblioteca, que avui la conserva com tresor preat, a la seva finca de Viladellops, el senyor don Joan Josep Ferrer i Güell, nebot del poeta. L'esmentat senyor, que pels seus sentiments i per la seva cultura, és ben digne de tal qualificatiu, té en gran estima la possessió d'aquella riquesa espiritual i ha col·locat en lloc distingit de la sala on està instal·lada, una inscripció fent constar el nom del seu anterior i il·lustre posseïdor.

Com a polític, Francesc de Sales Vidal, es comportà sempre noblement, el que li valgué les consideracions i el respecte d'amics i adversaris.

Ocupà llocs preeminents i desempeñà l'Alcaldia, des de la qual treballà molt per la prosperitat de Vilanova, essent un dels que amb més entusiasme s'associaren al projecte del primer ferrocarril.

En sorprendre'l la mort, era Alcalde de Vilanova, i l'acte del seu enterrament constituí una de les més imponents manifestacions de dol que s'han registrat a la nostra vila.

Les ratlles precedents que, com tribut pòstum, hem escrit en el cinquantenari de la mort del poeta Francesc de Sales Vidal, són la modesta ofrena que el nostre portaveu fa a una de les personalitats vilanovines més mereixedores de recordança i apleguen el sentiment palesat cinquanta anys enrera amb el de la Vilanova d'avui, per demostrar que el nom dels que en el seu pas per la terra deixen obra educativa, obra sana, obra exemplar, no resten oblidats per les generacions que els segueixen, sinó que, en el transcurs dels anys, va creixent l'estima envers l'obra creada i vers l'home qui, sense egoisme, hagi donat en vida, per ensenyament i exemple de l'esdevenidor, els fruits del seu intel·lecte.

A. ESCOFET PASCUAL

* * *

BIBLIOGRAFIA

- Una noia com un sol.* Comèdia en un acte. Primera edició : Barcelona, imp. J. Jepús, 1859. Segona edició : Id. id., 1861. Tercera edició : Id. id., 1866.
- Tempestades del alma.* Drama en quatre actes. Barcelona, imp. J. Jepús, 1863.
- Un engany a mitges.* Entremés en un acte. Barcelona, imp. J. Jepús, 1864.
- Els de fora i els de dins.* Comèdia en un acte. Barcelona, imp. J. Jepús, 1865.
- L'ajuda de Deu.* Comèdia en un acte. Barcelona, imp. J. Jepús, 1865.
- La mà del cel.* Drama en un acte. Barcelona, imp. J. Jepús, 1866.
- La Marquesa de Javalquinto.* Comèdia en tres actes. Barcelona, imp. J. Jepús, 1866.
- Els miralls dels jugadors.* Comèdia, 1866. (?)
- La reina de les criades.* Juguet en un acte. Barcelona, imp. J. Jepús, 1866.
- Aridez i fertilidad.* Comèdia 1868 ?
- La Sileta de Gelida.* Comèdia en dos actes. Barcelona, imp. J. Jepús. 1868.

La malvasia de Sitges. Comèdia en dos actes. Primera edició : Barcelona. imp. J. Jepús, 1871. Segona edició : Id. id., 1879. (Aquesta segona edició, asse-nyalada com «primera part». La primera part fou escrita molt abans de 1871. ja que l'autorització per a ésser representada porta la data de 10 de juliol de 1866).

La malvasia de Sitges. Segona part. (?)

La veu de la consciència. Drama en un acte. (?)

El rector de Valfogona. Comèdia en tres actes. (?)

Don Gervasi. Comèdia en tres actes. Barcelona, imp. J. Jepús, 1871.

La voluntat de l'Antònia. Comèdia en un acte. Barcelona, imp. J. Jepús, 1861.

Entre Campmany i Figueras. Sarsuela en un acte. Música del Mestre Urgellés. Barcelona, imp. J. Jepús, 1876.

Pauleta, la planxadora. Sarsuela en un acte. Música del Mestre Urgellés. Barcelona, imp. J. Jepús, 1876.

L'Andreuet de Muntanyans. Sarsuela en dos actes. Música del Mestre Urgellés. Barcelona, imp. J. Jepús, 1876.

La gàbia de la cotorra. (?)

Una actriu en miniatura. (?)

Juvent del dia. Comèdia en tres actes. Barcelona, imp. J. Jepús, 1880. (A la seva mort deixà inacabada aquesta obra En Francesc de Sales Vidal i Don Eduard Vidal i Valenciano n'escrigué les últimes escenes).

Sermons de Carnestoltes. (Probablement quan sigui consultable el «Diari» del nostre dramaturg—en curs de publicació en el *Diario* de la present, mercès a la laudable sol·licitud del nostre amic En Ramón Ferrer i Parera—serà possible fixar quals de dits *Sermons*, publicats anònimament, són deguts a la ploma de l'autor de *Una noia com un sol*.

LABOR CULTURAL

EL día 16 de marzo del año corriente ocupó la tribuna del Ateneo de esta villa, el distinguido publicista D. Amador Revilla, Presidente del Ateneo Enciclopédico Popular, de Barcelona. En el estrado tomaron asiento, junto con el conferenciante, el Vicepresidente de la entidad, D. Francisco Morgades, quien abrió el acto pronunciando breves palabras de salutación, y el Presidente de la Comisión de Cultura del propio Ateneo, D. Pedro Mestres.

Empezó el Sr. Revilla su conferencia, diciendo que los Ateneos en donde se practica la tolerancia mutua, son el lugar más adecuado para un tema como el que va a exponer.

Leyó después un *Pórtico* a la conferencia, que es un trabajo plagado de bellezas, y que merece elogios tanto por el estilo como por el fondo que encierra.

Después de un breve descanso, entró en la exposición del tema : *Consideraciones sobre la cultura popular*, empezando, en su lectura, por hablarnos de la disgregación de la unidad de nuestra especie, cuya unidad aceptamos súbita-

mente, si mentalmente lo consideramos, pero pronto surge una diferencia notable al ver que, entre cinco razas, el color es distinto. Razas, religiones, civilizaciones, leyes, costumbres, moral extremadamente diferente es lo que encontramos. Y así, de observación en observación, nos encontramos con subrazas, sectas y con grados más o menos elevados de cultura, y aunque se pertenezca a una misma raza, religión y civilización, surgen las diferencias con el temperamento y complexión distintas.

Dijo que si no fuera el medio ambiente y la tradición que nos absorben, engañan y obligan a menesteres contrarios a nuestra capacidad y potencialidad naturales, haríamos una selección instintiva de nuestras actividades. Añadió que tampoco resultaría exacta esta selección, puesto que las facultades del hombre son incontrastables y no se pueden medir con exactitud porque son alterables: de aquí la sorpresa de aquellos hombres que revelan su capacidad en la edad madura, mientras que otros que en su juventud prometían buenos frutos se enquistan y aquietan, defraudando las esperanzas que en ellos se habían depositado.

Y así va leyendo el Sr. Revilla su notabilísimo trabajo, hablándonos de los deterministas y evolucionistas, conservadores y reformistas; del equilibrio natural y equilibrio inteligente; de la experiencia individual y experiencia histórica, sobre lo cual dice que es preciso, es indispensable, que un factor revulsivo avive y despierte la entidad que late en cada hombre. El progreso, la civilización y la cultura no son más que productos exteriorizados por los espíritus que han despertado al mundo racional, huyendo despavoridos del mundo primitivo.

Trata de las opuestas espiritualidades de la enseñanza, diciendo que el arte de enseñar ha sido por mucho tiempo el arma de combate de los espíritus conservadores y de los reformistas. La enseñanza ha sido y es todavía dada desde dos puntos enemigos y opuestos. Tratan ciertas escuelas de cultivar a los hombres, dentro de los moldes de la generación que muere, tratan las otras de cultivar los espíritus y libertando el albedrío y la razón para que, en su funcionamiento y labor, rindan al género humano, si no grandes beneficios universales, por lo menos el beneficio particular y social que contribuye a la grandeza del género humano, y hablando de enseñanza se extiende en consideraciones y dice que la escuela de los conservadores es la del pastor y el rebaño; es la que limita el campo de la ciencia, es la que pone vallas al filosofar y en suma, es la que escamotea más hábilmente la libertad. La escuela de los reformistas es la que enseña la ciencia mostrando las grandes selvas de lo desconocido al alumno, excitándolo a que se lance a escrutar lo ignorado; es la que muestra las teorías de todos los pensadores, sin abonar a ninguna para que el hombre labore libre de prejuicios, su pensamiento bordado con su propia individualidad.

Hablando de la perfección humana dice que es una virtud que debe seguirse constantemente, porque nunca se alcanza. Ser perfecto será la posibilidad de hacer todas las cosas que la humana condición exige, de la mejor manera,

tomando como modelo algún hombre de los que la historia guarda en sus páginas como modelo de honradez, de civismo, de dignidad y de universalismo, que equivale a humanismo. La clave que conquista a los hombres es la escuela.

Dice que llámase escuela donde se enseñan las primeras letras y donde se practica el tiro al blanco. Desde la enseñanza para vivir bien hasta la enseñanza para matar bien recibe el nombre de escuela.

Siendo indiscutible, pues, que la escuela es la fragua donde se formaliza el hombre, distinguiremos dos clases de escuela: una que enseña aquello que encierran los libros de filosofía y ciencia y al mismo tiempo exige obediencia ciega y absoluta a lo aprendido: tipo conservador, y otra que a la par que enseña todo cuanto se conoce, exige el fruto particular de cada mente, dedicada a la reflexión; que acepta ser introducida en la duda y que despierta la inquietud por lo bello y verdadero a los espíritus de los hombres para que libremente colaboren con sus partos a enriquecer el patrimonio de la cultura. Contra la escuela dogmática, la escuela universalista.

Un pasaje de la conferencia lo dedica a estudiar los frutos de la instrucción pública, y dice que es público y notorio el cincuenta por ciento de analfabetos que pesan sobre la nación, y público es el poco crédito que generalmente merecen los que ostentan título universitario respecto a su capacidad profesional. La cátedra fiscalizada por la intriga y la influencia; los estudiantes, forzados al estudio por su categoría social, antes que por su vocación y capacidad. Profundizó el conferenciante en este asunto y dijo que por un lado existe la gran masa de analfabetos que por falta de medios ignoran las más elementales prácticas de la higiene; viven miserablemente; divorciados del mundo del gusto, del placer delicado, cultivadores de lo grosero, forzados a embrutecerse, y filiados como buenos defensores de la patria en caso de necesidad. Por la otra parte, la otra masa, instruída por la ciencia de los libros, esclava del dogmatismo, atrofiado su albedrío y débil la razón por falta de la educación espiritual y por lo tanto, enemiga del filosofar y de todo lo bello, delicado y poético, indiferente al movimiento social y sólo atenta a no perder la mano en el mangoneo y relación de poderes para usufructuar todos los privilegios que a expensas del laborista pueda otorgarse.

Dijo el Sr. Revilla que todas las clases sociales han ensayado en determinado momento la manera de levantar el espíritu público; desde aquel conservador que proclamó la revolución desde arriba, hasta la dictadura del proletariado, todos han fracasado en su altísimo ideal de rehabilitar a la nación.

Y es porque aquí no hay la cultura suficiente y de esto resulta un continuo batallar estéril que debilita y encona nuestro carácter. Esto hay que combatirlo por medio de la cultura. Sin cultura, en vez de la opinión, triunfa la fuerza, pues a ella recurrimos más que a la razón.

Dijo que el problema de la civilización de un pueblo depende de la instrucción, el de la felicidad del hombre depende de la educación y que cuando ésta no existe se fundan y arraigan las civilizaciones ficticias, callejeras y superficiales que con disimulo ahogan la tragedia que en sus fondos fermenta.

Dedicó un pasaje de la conferencia a glorificar a los grandes hombres que han iniciado cada paso de la humanidad en su marcha ascendente: Los Galileo, Pasteur, Curie, Marx, Bakounine, Tolstoy, Pestalozzi.

Dijo que en el mundo social el laborista es un sector potente. Es la polea motriz en el engranaje de la vida material. Si en vez de condensar todas nuestras energías en la asociación de intereses y de resistencia, supiéramos crear la asociación de ideas y de potencia, lograríamos iniciar el punto de partida de donde vendría el triunfo de la equidad y de la justicia social.

Dijo que no hay nada más monstruoso que confundir el concepto cultura, dividiéndolo en clases. Hombre culto lo es el que con título o no, hace un examen de la propia conducta, aprende de por sí, ya meditando un hecho de la vida, ya valiéndose de la ciencia y de la filosofía aprendidas, ya, en fin, concibiendo el mundo humano como una unidad futura, a la que se debe aspirar por medio del amor, del razonar y del sacrificio.

La cultura del pueblo, olvidada de todos, está esperando la resurrección del mismo pueblo.

Elogia la labor de Pablo Casals que ha elevado a popular la música selecta, y también dedica frases de alabanza, en el mismo sentido, al maestro Lamotte. Dijo que para que la cultura popular sea eficaz ha de variar de rumbo, esto es, orientarla hacia lo bello y lo justo.

Dijo que hay que encender el entusiasmo y avivar después la llama en las avanzadas laboristas, de estas individualidades selectas convencidas de la poderosa fuerza de la inteligencia y crear la Universidad Popular, templo de la libertad y escuela humana.

Terminó su elocuente disertación el Sr. Revilla diciendo que sus divagaciones quizás merecerían de Hamlet un comentario, entre irónico y escéptico que se traduciría en palabras... palabras... palabras...

El auditorio, que llenaba por completo el salón de actos del Ateneo, coronó la conferencia de D. Amador Revilla con una prolongada salva de aplausos, siendo muy felicitado después por numerosos concurrentes.

SECCIÓ LITERÀRIA

DE LA VIDA SOLITARIA

V

L'EXAMEN del procés perquè ha seguit el desenrotllament de la infantesa i la joventut primera de Joaquim Molist, ens ha induït a una sèrie de reflexions que no deixen d'ésser interessants.

En primer lloc ens ha confirmat plenament l'opinió particular que teníem de que, en general, està més ben disposat a comprendre, l'home qui ha passat una infantesa turbulenta i en apariència mal encarrilada, que no pas l'home qui d'infant ha estat la docilitat personificada i un fidel seguidor de qualsevulla de les disciplines que li hagin estat imposades.

No volem dir precisament, en referir-nos al primer tipus, l'home que ha nascut en un ambient miserable i ha viscut els primers anys de la seva existència en mig de privacions i de sofriments. Ja sabem—ho sap tothom—que la vida ensenya molt i que la precocitat és un fenomen més comú en les classes baixes que no pas en les elevades.

Al·ludíem, a l'home que ja de petit demostra inconscientment, pels seus actes extra-corrents, una rebeldia indomable contra tots els costums i totes les orientacions que hom li vol fer adoptar.

Això té una explicació molt senzilla.

En la educació i formació dels petits poden ocórrer dos casos. Que s'els educui i orienti bé o que s'els educui i orienti malament.

En el primer cas, no hi ha pas dubte, que si l'infant és de bona pasta, li serà en extrem profitosa la labor dels seus preceptors, si ensems la docilitat i la disciplina li permeten d'assimilar-se profundament tots els ensenyaments d'aquests.

Mes en el segon cas, el resultat és deplorable. L'errònia formació d'un infant, determina en aquest un intel·lecte tancat a tot allò que no sigui fàcilment relacionable amb els quatre coneixements absorbits, un caràcter desproveït de tota personalitat, una inclinació a sostenir inconscientment d'una manera perenne els errors adquirits com a article de fe, una feixuga càrrega de prejudicis, contra la qual no reaccionaria pas sense un esforç, que la majoria de les vegades ni ve tan solament a l'esperit de realitzar.

I per dissort, encara és prematur al nostre país d'entusiasmar-se pel sistema educatiu aplicat a la nostra infància.

Podríem dir d'ell, sense vacil·lar gaire, allò que digué Stendhal, en parlar de la ineficàcia pràctica de l'ensenyament que reben els petits, als quals s'els hi ensenya que *cavall* en llatí és *egus*, però no s'els hi explica el que és un cavall.

Precisament, doncs, per la raó d'ésser més comú que els infants es trobin en el segon del casos, hom s'explica que aquell sobre qui han lliscat sense deixar rastre ni poc ni molt profund, els primers ensenyaments, que han de constituir la base de la seva cultura, es trobi en millors condicions d'assolir una més lliure i saludable integralitat, que no pas aquell qui en la seva més tendra edat, quan la plasticitat del caràcter i la intel·ligència, permeten adaptar-los fàcilment a qualsevol motllo, ha estat revestit d'una cuirassa de prejudicis, emparats en quatre conceptes de l'orde, de la societat i de la moralitat, exposats com a sagrats i inamovibles.

No volem dir pas que per obtenir homes amb cara i ulls, el procediment més eficient seria el de dedicar-los de menuts a cremar boscos, robar fruita i dir renecs, en lloc de portar-los a l'escola.

De les conseqüències d'una infantesa passada en aquestes condicions, solament pot triomfar-ne un caràcter proveït d'una voluntat ferma, que sàpiga reaccionar a temps.

Volem dir simplement, amb les mínimes paraules que ens podem permetre, que és millor deixar solt l'instint que no pas subjectar-lo a motllos esquistos.

La constatació de que la majoria dels caràcters, qui en la seva formació no han pogut reprimir l'impuls d'anar a empaitar sargantanes, malgrat i la obligació d'aprendre la data exacta de la mort de Carles III, després han estat capaços de sentir el seu esperit desvetllar-se amb profundes inquietuds, es prou preciosa per fer-nos creure que la eficàcia de les infantils caceres de sargantanes compta tant en la formació d'una individualitat, com la perfecta coneixença dels fets històrics remarcables.

Es evident que hi ha ací una poderosa objecció a fer. I és que rarament arribarà a posseir una perfecta cultura professional, aquell qui en la seva infantesa no s'ha fet amb una densa multitud de petits coneixements, únicament damunt dels quals pot bastir-s'hi una carrera o si més no un ofici, prou sòlids i complets per procurar a l'individu la màxima idoneïtat, per ésser útil a una indústria determinada.

Caldria, però, escatir, si és del tot indispensable, que per poder-se titular de valor positiu, un home hagi d'ésser un bon manyà o un bon electricista o un bon enginyer.

Nosaltres creiem que no, amb tot i que estem segurs qui si ho discutíssim ens tocaria la de perdre.

Realment, donat el concepte actual de societat, és molt difícil de concedir un valor apreciable a tot allò que no tingui un evident poder productiu.

Ens remetem a les llargues i de passada inútils polèmiques a que ha donat lloc la qüestió de si els artistes podien comptar-se o no com a factors eficients en el concert econòmic.

Hi ha gent, dintre els que es dediquen al cultiu de la economia, que solament operen amb la llei de la oferta i la demanda, amb la del rendiment no proporcional o amb la de la renda.

I aquests que són la majoria, trobarien tot seguit que és una ximpleria l'afirmació de que a la societat li pot resultar tan útil un home que arribi a considerar que contemplar les estrelles és més interessant que estudiar Geometria, com un altre que es passi la vida estalviant per adquirir accions i crear nous capitals.

Ben al revés del que creiem nosaltres.

Entestar-se a pensar que, econòmicament parlant, l'interès personal és el factor més poderós pel progrés, és tanmateix resignar-se a anar veient com els règims actuals es perfeccionen i es solidifiquen, entenent per solidificar-se i perfeccionar-se, el perdurar amb la mateixa estructura essencial que ara, però cada dia més forta i per tant més difícil de derrocar i reconstruir amb noves orientacions.

Aquesta dèria, que en resulta com a conseqüència, de fabricar bons tècnics, bons especialistes, no acaba d'ésser noble del tot, a pesar d'emparar-se en el lema «Progrés».

Sota aquest nom enlluernador, els governs i els dirigents hi amaguen sempre un afany d'augmentar el poder i els dividends de les entitats financeres.

Magnífica i prometedora divisa la del progrés, que permet al qui en fa ús

de mantenir en un engany constant els pobles, car la mínima part amb que aquests s'en beneficien, és sempre una esplèndida justificació.

S'ha de tenir en compte, que això de que la societat no és més que un taller immens, on cal que tothom labori per tenir dret a la vida, com s'esdevé en realitat, seria una veritat com un temple, si per poder treballar n'hi hagués prou amb voler-ho.

Resulta, no obstant, que per poder obtenir part de la riquesa, canviant-la per treball, és necessari tenir la fortuna de no trobar-se entre el residu humà que queda en dividir la població per la quantitat de mà d'obra necessària.

Tothom fa el que pot per no caure dintre aquest residu paorós, al qual no li queda altre remei que el de morir-se de fam o el de demanar caritat, i l'ambició més generalitzada, encara que sentida bastant irracionalment, és la de sortir d'aquest residu i proveir-se de les màximes garanties per no caure-hi mai de la vida. Ara bé, els mateixos sentiments que han creat aquest estat de coses, es mantenen dintre l'esperit de tots els que lluiten per obtenir la seva part.

Si no fem res més que juxtaposar-els-hi la quantitat de matemàtiques i tecnologia que cal per ésser enginyer, és molt probable que durant molts anys les brigades que tiren de pic i pala en les construccions que aquests enginyers calculen, visquin encara en barraques indecents, plenes de tifus i de misèria.

La cultura essencialment tècnica, la idoneïtat perfecta en un ram de la indústria, no ens acaba de convèncer, si no ha deixat temps a l'individu que la posseeix, per enterar-se que en aquest món hi ha a fer coses més interessants que no pas construir ponts de ciment armat.

Cal tenir una opinió de tot, cal reflexionar de quan en quan sobre la legitimitat de certs privilegis, cal dedicar-se a pensar, encara, per quina raó entre estament i estament hi ha una valla d'odi.

Això despertaria el més primitiu dels sentiments de l'home, que és la compassió, una compassió ben diferent de fet, a la que ens mou a donar deu cèntims a un pobre, que ens ve a pidolar mentre passegem per la Rambla.

I ja seria molt. Quan menys al seu impuls naixeria un nou dalit de resoldre tots aquests problemes aterradors, que pesen damunt la existència dels pobles i són l'origen de les lluites fraticides.

Ja voldríem nosaltres que les multituds s'anessin assimilant aquest esperit que ara posseeix Joaquim Molist, malgrat i no tenir, com aquell qui diu, ni ofici ni benefici, mes que no obstant sent d'una manera concreta la opressió a que està sotmesa la massa. Aquesta opressió que sols percebeix d'una manera vaga la majoria, que es considera en la llur ignorància, com un irredimible ramat d'eterns espoliats. Aquesta opressió que en la major part dels casos es protesta solament amb uns quants renecs...

Quina ductilitat pendria llavors la multitud! Quina admirable facultat de recollir i acumular aquesta força que ara resta disgregada en les tenebres!

Ja comprenem, però, que tanmateix és demanar massa, i que continuar insistint fora allargar perillosament la qüestió.

ANTONI ESCOFET

LA POESIA I EL POBLE

AQUEST era el títol de la conferència que el dia 29 de març va donar a l'Ateneu, invitat per la Junta d'aquella casa, el culte publicista senyor En Manuel Valldeperas.

Obri l'acte el Vice-president de l'entitat, senyor En Francesc Morgades, qui digué que el senyor Valldeperas havia vingut per parlar d'un tema interessant i potser poc divulgat.

Digué també que el dissertant havia ja ocupat anteriorment la tribuna d'aquell centre en una conferència preparatòria d'una excursió a Santes Creus, organitzada per la nostra Associació.

Agrai al senyor conferenciant la seva amable deferència, afegint que a la Junta li era grat de comptar-lo entre els col·laboradors a l'obra de l'Ateneu.

Començà el senyor Valldeperas dient que la poesia ha d'ésser una afirmació viva de les coses humanes per a esdevenir popular. Això no vol dir que aquesta popularitat vagi deslligada de la fantasia del poble.

Diu que no pot emocionar a la gran massa del poble la descripció d'una extravagància imaginativa, car és precis, per això, parlar-li en tons eminentment populars i humans.

Es refereix a l'època en que els poetes començaren a inspirar-se en el cançoner popular de Catalunya per a la creació dels seus poemes, i treu l'exemple de poetes tan eminents com Jacint Verdaguer i Costa i Llobera, que assoliren el més alt prestigi literari conreant aquesta branca poètica, tan difícil d'imitar.

Quan els poetes — digué — volgueren pulir les expressions del poble, fou quan la poesia deixà d'interessar directament a aquell, que l'havia creada, naixent la branca poètica del neo-popularisme, amb la que els poetes volgueren de nou apropar-se al poble.

El senyor Valldeperas creu que la poesia ha d'ésser una veritable demostració democràtica, tancada, però, dins dels límits de la més estricta polidesa.

Estudià detingudament la poesia popular en els seus caires lírics i dramàtics, afirmant que aquesta darrera va tan íntimament lligada amb el poble, que hom no sap si el poble es forma de la cançó o la cançó neix amb la vida dels pobles.

Dedicà mots eloqüents en elogi a la poesia dient que és una de les fonts de cultura més importants dels pobles, afirmant que la paraula poble és — al seu entendre — sinònim de cultura.

Acabà la seva dissertació fent un estudi de la corrandà, aquesta poesia sintètica tan popular i inimitable.

Durant l'acte i en apoi de lo que anava dient, il·lustrà el seu estudi amb la lectura de belles composicions poètiques degudes a la inspiració dels nostres més preclars autors.

La concurrència que emplenava la Sala-Biblioteca de l'Ateneu, premià amb llargs aplaudiments l'estudi, que de tema tant suggestiu, havia fet el senyor Valldeperas.

ASSAIG BIOGRAFIC

FRA ANSELM TURMEDA

V

FRA ANSELM TURMEDA reapareix en la història l'any 1414 en que el senyor Allart de Mur, governador del Castell de Caller, és tirat per una furiosa tempesta sobre la costa de Tunís en ocasió de dirigir-se a la coronació de Ferran I, el d'Antequera, rebent de Turmeda moltes atencions, a les quals més tard correspongué enviant-li valuosos presents.

En 1417, quan contava ja 65 anys, escriu Anselm *La disputa de l'ase*, on es recorda amablement l'episodi anterior.

La disputa de l'ase és qualificada per Adolf de Castro com «un tratado de verdadera filosofía en forma entretenida y nueva», un llibre en extrem notable «por su gran espíritu filosófico».

L'argument de *La Disputa* és el següent :

Perdut Fra Anselm per una floresta troba els animals congregats que acaben d'elegir rei al lleó. Descobert pel conill és acusat Fra Anselm de defensar en els seus discursos i predicacions, la superior excel·lència i dignitat de l'home sobre els animals; Anselm es ratifica en la seva opinió amb gran altaneria, oferint defensar-la en pública disputa.

Els animals (amb gran humiliació per ell), designen per contradir-li «un ase de ruí i miserable aspecte, sarnós i sense cua, que no hauria valgut deu diners a la fira de Tarragona».

Entaulada la discussió, hi prenen part, además, el poll, la puça, la xinxà i altres repugnants insectes. Però l'ase és el que verdaderament és llueix, pulveritzant els arguments de Fra Anselm i demostrant la superioritat dels animals, ja en la perfecció dels sentits corporals, ja en les obres meravelloses de l'instint, fent la crítica més cruel del procés del gènere humà, de les seves vanitats, torpeses i follies.

Solament la consideració de que Deu volgué fer-se home i vestir carn mortal, és lo que impedeix a Turmeda donar la victòria terminant a l'ase en aquesta controvèrsia.

A més, *La Disputa* conté moltes historietes i contes, alguns francament llicenciosos, i molts tenen un fons històric, traçant Turmeda, de mà mestre, el quadro llicenciós dels frares de la seva època, farts, avars, corruptors i molt amics de les dones. *La disputa de l'ase*, així com el *Decamerone* de Boccaccio, no són formats de malicioses imaginacions, sinó que descansen sobre una sòlida base de veritat.

Les característiques de *La Disputa de l'ase* són la incredulitat (posa en dubte l'existència de Deu i la immortalitat de l'ànima), l'escepticisme i la ironia, a vegades irreverent.

Tres anys després, o sigui pel 1420, escriu *Le Present*, precedit d'una autobiografia. Aquest llibre, escrit de cara a un públic fanàticament enemic de la

Creu, és un compendi d'objeccions contra el Cristianisme i que es degueren presentar a Turmeda durant la seva crisi religiosa.

Le Present, escrita en alarb per Turmeda, és una obra essencialment racionalista i demoledora. El gran coneixement que té dels evangelis, ja que fou la única lectura que tingué fins als 14 anys, arribant-los a saber de memòria, li serveixen en *Le Present* per assenyalar les contradiccions en que incorren els quatre evangelis adoptats per l'església entre el sens nombre que s'escrigueren durant els primers anys del Cristianisme.

Primerament esmenta Turmeda el fet de que ni Sant Mateu, ni Sant Marc, ni Sant Lluç conegueren a Crist; tots ells escrigueren el seu evangeli en temps posteriors a la vida del Mestre. Sols Sant Joan conegué a Jesús.

«Aquests quatre — diu Turmeda — són els que escrigueren els evangelis, alterant-los, canviant el seu contingut i omplint-los d'errors.

Perquè l'evangeli que Jesús predicà a la Terra és sols un i únic, sense contradiccions ni divergències, mentre que els escrits dels quatre evangelistes estan plens d'oposicions i d'impostures contra Deu totpoderós i contra el seu profeta Jesús.»

Citarem, entre les contradiccions que esmenta Turmeda, la de Sant Marc i Sant Lluç amb motiu de l'Ascensió del Senyor, ja que mentre el primer afirma que fou immediatament després d'haver ressucitat, el segon diu que no fou fins als quaranta dies d'aquest fet.

En el capítol III del seu evangeli, diu Mateu : «Joan menjava llagostes i mel». I això està en contradicció amb el capítol XI del mateix evangeli, on Jesús diu als jueus : «Joan ha vingut a vosaltres sense menjar ni beure, i haveu dit : Està posseït del dimoni. El fill de l'home (és dir, jo) ha vingut a vosaltres menjant i bevent, i vosaltres haveu dit : Es un home groller, menjador i que beu vi.»

«Aquí es manifesta, en primer lloc, una contradicció entre les paraules de Mateu, que afirma que Joan no menjava ni bevia, i al mateix temps diu que menjava llagostes i mel.»

«Fem constar també que no sembla que els cristians s'hagin adonat d'un greu argument en contra seva, posat en boca del mateix Jesús al dir-se aquest fill de l'home i a l'afirmar que menjava i bevia aigua i vi, lo qual està en contradicció amb el dogma cristià, que el fa Deu i fill de Deu.»

Obstinant-se en negar la divinitat de Jesucrist, diu :

«Mateu diu... en el capítol XIX del seu evangeli : Un home digué a Crist. «Oh tu, el Bo!». Jesús li respongué : «Perquè em dius Bo? El Bo és Deu». Com podria haver pretés ésser Jesús l'associat de Deu en la divinitat, després d'haver donat una prova tan gran de modèstia i submissió al seu Mestre i Creador!»

En *Le Present* s'encara Turmeda també contra el sacrament de la confessió. «Segons creuen els cristians—diu Turmeda—, els pecats perdonats per un clergue queden perdonats per Deu». A canvi dels certificats de perdó i d'altres singulars mercès que atorga el Papa, «reb grans sumes de diners; els capellans, que són els seus ministres, extesos per tot el món segueixen els seus passos i ex-

penen certificats d'absolució, d'entrada en el paradís i de segur contra les penes de l'infern.»

«Els cristians paguen per ells sumes considerables, guardant-los cuidadosament, i, a l'hora de la mort, els dipositen en el taüt, convençuts de que en virtut d'aquells certificats entraran en el paradís. Heu's ací una de les farses inventades pels clergues per substreure els diners dels cristians.»

Com es veu, la posició de Turmeda és francament racionalista i materialista i absolutament atea. No cal dir l'èxit que tingué i que encara té aquesta obra entre els musulmans. (L'any 1904 s'edità en el Caire una edició en llengua alarb).

A l'any següent (1425), Anfós V el Magnànim escriu a Turmeda al mateix temps que al primogènit del Rei de Tunís sobre un canvi de captius. Aquestes lletres demostren la situació privilegiada que disfrutaria Turmeda en la cort de Tunís, i dos anys després (1427) el rei Anfós V li atorga un salvoconducte o passaport, valeder per dos anys, perquè pugui tornar a visitar la seva pàtria si així ho desitja.

Seguint la cronologia esmentada Anselm tindria per aquest temps 71 anys, per lo qual és improbable que en aquesta edat es decidís a emprendre un viatge per mar. Ja res més se sap de Turmeda, però donada la duració ordinària de la vida humana, és probable que no visqués molts anys més, ja que suposant que visqués 85 anys, que ja és bastant allargat, moriria per l'any 1435 o 37.

Personatge important com ell era, l'enterro que li degueren fer seria segurament ostentós. «I a l'entrada del sout dels guarnicioners, en l'angle que fa dit carrer amb la plaça Essakajin, en una petita kouba, descansen els restes mortals de Fra Anselm Turmeda, català il·lustre, per altre nom Abd-Allâh-ben Abd-Allâh le Drogman, exposats a la veneració de la posteritat».

A. GARRIGA

ORIGENS DE L'ÒPERA A ITÀLIA

UNA de les conferències del passat curs, organitzades per la nostra Associació, fou la que, amb el títol que encapçala aquestes ratlles, l'eminent mestre director del Institut Català de Rítmica i Plàstica, don Joan Llongueras, donà a l'Orfeó Vilanoví, la nit del 4 del mes d'abril d'enguany.

Encara dura el record de les conferències que, dissertant sobre la vida i les obres d'aquells músics immortals, que foren Couperin, Bach i Beethoven, donà el propi senyor Llongueras, temps passat en el mateix local; i així no fou d'estranyar que la Sala d'actes de l'Orfeó fos plena d'associats i de públic nombrós, molt abans de començar la conferència.

Feu la presentació del conferenciant el nostre president senyor Castells, qui recordà la tasca duta a terme pel senyor Llongueras i la simpatia que la Associació sent per ell, tant pels seus mèrits com per la cooperació que presta a la nostra obra cultural.

El senyor Llongueras va mantenir l'atenció de l'auditori, fent una detallada i documentadíssima exposició dels orígens de l'òpera a Itàlia, il·lustrant el seu treball amb atinadíssims comentaris de caràcter tècnic-musical, i estudiant l'evolució soferta per l'òpera des del seu començament fins els nostres dies.

Infinitat de noms de músics cèlebres foren citats pel senyor Llongueras, com precursors de la introducció del gènere musical que amb el nom d'òpera ha donat fama a tants compositors i a tants artistes; esmentant entre aquells precursors a Galileo, pare de l'astrònom de renom universal.

Estudià la personalitat i l'obra musical dels famosos compositors Monteverdi, Pergolese i Scarlatti, adornant la seva dissertació amb nombroses anècdotes que revestiren d'amenitat el seu interessant parlament.

Col·laborà amb el senyor Llongueras el celebrat tenor solista de l'Orfeó Català, senyor Hermann Brüning, qui, acompanyat al piano pel propi disserter, cantà amb afinació i bon gust diverses àries de Monteverdi, Scarlatti i Pergolese, que foren molt agraçosament rebudes per la concurrència, que aplaudí llargament als intèrprets.

El senyor Llongueras fou molt felicitat pel seu treball de divulgació musical.

NOTICIARI

DONATIU

Del nostre distingit amic, l'arquitecte senyor En Josep F. Ráfols, hem rebut el següent donatiu, que ha vingut a enriquir la nostra biblioteca :

Un tom *Album Artístic de la Renaixença*. Un tom *Islas Filipinas* (Memòria), Víctor Balaguer. Un tom *Itinerarios de trenes M. Z. A., 1923*. Un tom *Observaciones (Círculo de la Unión Mercantil)*, per D. Juan de la Cierva. Un tom *El hombre práctico*, per R. Aracne. Sis toms *Conferencia Ferroviaria de 1905*, per D. Eduard Maristany. Un tom *Juegos Florales en España*, per D. Víctor Balaguer. Un tom *Poesías*, per D. Víctor Balaguer. Un tom *Tragedias*, per D. Víctor Balaguer. Un tom *Nuevas tragedias*, per D. Víctor Balaguer. Sis toms *Historia del túnel de la Argentera*.

Agraïm al senyor Ráfols, ultra la seva generositat, la simpatia que palesa envers la nostra Associació.

JOSEP PLANAS I FONT

Ha mort en aquesta vila el nostre volgut compatrici, reputat mestre de música i compositor, D. Josep Planas i Font, essent el seu traspass molt sentit entre els vilanovins, que poguerem apreciar el seu valer i la seva bondat.

Home d'excessiva modèstia, el seu nom no s'havia destacat com mereixia. La seva vida fou com la de la violeta, que espendeix els seus perfums sense fer notar llur presència.

Adaptador de música popular per a les nostres festes tradicionals, el públic gaudia escoltant les composicions, a les quals el plorat mestre hi havia sabut

introduir un caient simpàtic i grat a l'ensem. Hi posava la seva ànima d'artista. De caràcter senzill, les seves produccions eren abans fruïdes per ell íntimament, i segons la impressió que li feien les donava al poble, car es considerava trobar-se entre la multitud, sempre ingènua i senzilla, a qui anaven dedicades.

Ocupà diferents càrrecs, entre ells el de professor de música de l'Ateneu, la Junta del qual va testimoniar a la família del difunt la seva condolença.

Amb aquestes ratlles expressem a la seva vídua donya Antònia Ferrer, als seus fills Teresina, Joan i Josep, el testimoni del nostre sentiment.

NOVA PUBLICACIÓ

Ha aparegut a la nostra vila la revista *Politécnica*, orgue oficial de l'Associació de Pèrits Industrials de Catalunya.

En agrair la salutació que ha fet a la premsa i la remesa dels dos primers números publicats, li desitgem llarga vida i ens és grat establir-hi el canvi.

JUNTA DE PATRONAT

La Junta de Patronat de la Biblioteca-Museu Balaguer, està constituïda en la següent forma :

President, D. Alfons Viñals i Roig; Vice-presidents, D. Joan Ventosa i Roig i D. Gustau Galcerán i Ferrer; Tresorer, Dr. D. Josep Oriol Puig i Font; Comp-tador, D. Josep M.ª Miró i Guibernau; Secretari, D. Pau Alegre i Pi; Vocals, D. Manuel Creus i Esther, D. Josep Soler i Clavé, D. Joaquim Foradada i Canalda, D. Amador Romani i Guerra i D. Francesc Ferrer i Ferret; Vocals nats, Senyor Alcalde d'aquesta vila i D. Julià Mansilla del Toro, Regidor-Delegat pel Magnífic Ajuntament.

NECROLOGIQUES

Morí en aquesta vila En Magí Ferrer i Camps, pare i pare polític, respectivament, dels nostres volguts amics el Vocal Honorari de la nostra Associació, En Juli Ferrer i Cruset, i el soci protector En Miquel Artigas i Calafell, Director de la fàbrica de L. Mata i Pons i Mestre de Taller de l'Escola Industrial.

Amb aquestes ratlles trametem als esmentats amics i a la demés família el testimoni de la nostra sincera condolença.

— Al nostre company de Redacció, En Josep A. Ricart i Forment, li expressem, fent-ho extensiu a la seva mare i demés família, el sentiment de l'Associació i de la Redacció del BUTLLETÍ, per la mort del seu pare En Francesc Ricart i Rovira, acreditat industrial d'aquesta vila.

— El dia 30 de setembre morí tràgicament, mentre estava complint el seu deure de repartidor de pa de la Cooperativa «La Regeneradora Villanovesa», el nostre estimat consoci En Joan Ferrando i Castellví, produint, la seva mort, general sentiment, per les circumstàncies desgraciades que la rodejaren.

Rebin el seu germà Josep, estimat consoci nostre, el seu pare En Ramon Ferrando i la demés família, la expressió sincera del nostre pesar.

TALLER DE REPARACIONES MECÁNICAS
Y DE AUTOMÓVILES

FORCADAPIÑANA

Instalaciones de bombas de todas
clases y motores de explosión

DOLLAR

Bombas rotativas para usos domésticos

Habana, 3 (Carretera de Tarragona)

VILLANUEVA Y GELTRÚ

Talleres CABA

Agencia Oficial del

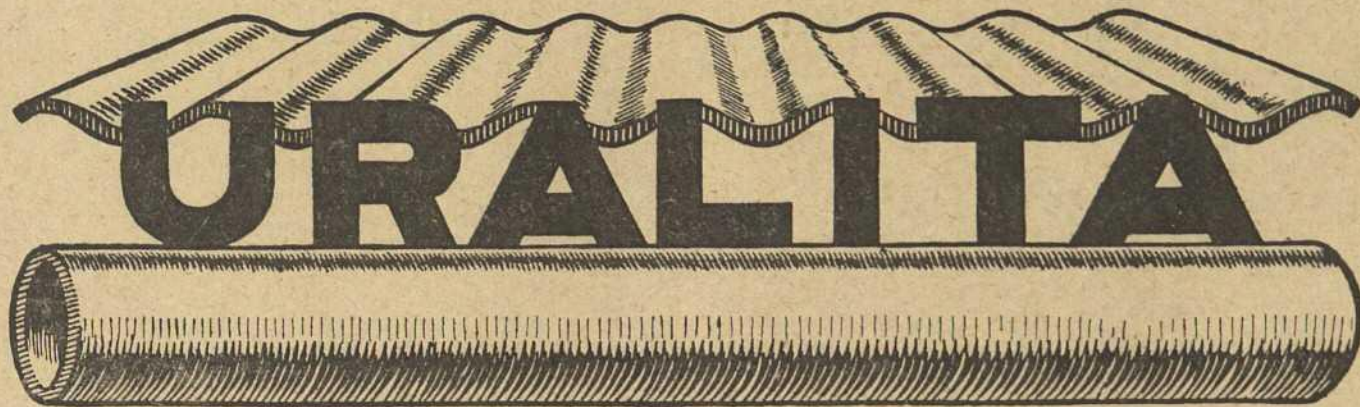
Lincoln *Ford* Fordson

AUTOS - CAMIONES - TRACTORES

Membrillo, 11

Teléfono 127

VILLANUEVA Y GELTRU

Agència-Dipòsit per a la comarca :

Magatzems de J. PUIG I BENASACH

Forn del Vidre, 5 - Telèfon 147

VILANOVA I GELTRU